Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JULIANE KOKOTT
της 30ής Νοεμβρίου 2023[1]

Υπόθεση C-181/22 P

Nemea Bank plc
κατά

Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

«Αίτηση αναιρέσεως – Ενιαίος εποπτικός μηχανισμός – Κανονισμός (ΕΕ) 1024/2013 – Ειδικά καθήκοντα εποπτείας που έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ – Απόφαση ανάκλησης της άδειας λειτουργίας της Nemea Bank plc για την ανάληψη δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος – Άρθρο 24 – Διαδικασία εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης – Αντικατάσταση με απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου – Προσφυγή ακυρώσεως – Προσφυγή που καθίσταται άνευ αντικειμένου και απώλεια του έννομου συμφέροντος – Κατάργηση της δίκης – Αγωγή αποζημίωσης – Προδήλως απαράδεκτο – Αποτελεσματική δικαστική προστασία – Άρθρο 47 του Χάρτη»

I. Εισαγωγή

1. Με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, η μαλτέζικη εταιρία Nemea Bank plc ζητεί να αναιρεθεί η διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 20ής Δεκεμβρίου 2021, Niemelä κ.λπ. κατά ΕΚΤ (T-321/17, EU:T:2021:942, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη). Με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, το Γενικό Δικαστήριο, αφενός, αποφάσισε να καταργήσει τη δίκη επί του αιτήματος της Nemea Bank για ακύρωση της απόφασης[2] της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) της 23ης Μαρτίου 2017 (στο εξής: επίδικη απόφαση της ΕΚΤ ή πρώτη απόφαση). Αφετέρου, απέρριψε το αίτημα της Nemea Bank για αποζημίωση ως προδήλως απαράδεκτο. Με την εν λόγω επίδικη απόφαση, η ΕΚΤ είχε αποφασίσει την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της Nemea Bank για την ανάληψη δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος (στο εξής: ανάκληση της άδειας λειτουργίας).

2. Επί των νομικών ζητημάτων που εγείρονται με τον δεύτερο και τον τρίτο λόγο αναιρέσεως έχω ήδη προτείνει απαντήσεις στις προτάσεις μου στις εκκρεμείς ακόμα υποθέσεις Pilatus Bank κατά ΕΚΤ (C-750/21 P και C-256/22 P), οι οποίες αφορούν επίσης τον μαλτέζικο τραπεζικό τομέα. Τα εν λόγω ζητήματα άπτονταν της αποτελεσματικής άσκησης των δικαιωμάτων άμυνας και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας της θιγόμενης τράπεζας από τον εντεταλμένο από την ίδια δικηγόρο της[3]. Στις προτάσεις εκείνες, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

[2] ECB/SSM/2017 – 213800JENPXTUY75VSO/1 WHD-2017-0003.

[3] Προτάσεις στις υποθέσεις Pilatus Bank κατά ΕΚΤ (C-750/21 P και C-256/22 P, EU:C:2023:431, σημεία 59 επ.).

μόνον ο δικηγόρος έχει την εξουσία να εκπροσωπεί τα δικαιώματα και τα συμφέροντα της εν λόγω τράπεζας στη διοικητική διαδικασία που προηγείται της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας της, καθώς και στη μεταγενέστερη ένδικη διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης, και όχι ο διαχειριστής της τράπεζας που έχει διοριστεί από τις εθνικές εποπτικές αρχές.

3. Αναπάντητο μέχρι τούδε παραμένει το νομικό ζήτημα το οποίο τίθεται με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως: υπό ποιες προϋποθέσεις πρέπει η θιγόμενη τράπεζα να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου όταν έχει κάνει χρήση της παρεχόμενης από το άρθρο 24, παράγραφος 5, του κανονισμού (ΕΕ) 1024/2013 [4] δυνατότητας να ζητήσει από το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης της ΕΚΤ τη διενέργεια εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης της απόφασης περί ανάκλησης της άδειας λειτουργίας. Συγκεκριμένα, στην υπό κρίση υπόθεση, η Nemea Bank υπέβαλε τέτοια αίτηση λίγο πριν από την εκ μέρους της άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ. Στη συνέχεια, ωστόσο, παρέλειψε να ασκήσει νομοτύπως και εμπροθέσμως, ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, προσφυγή και κατά της απόφασης [5] πανομοιότυπου περιεχομένου την οποία εξέδωσε η ΕΚΤ μετά τη διατύπωση της γνώμης του διοικητικού συμβουλίου επανεξέτασης στις 30 Ιουνίου 2017 (στο εξής: δεύτερη απόφαση) και η οποία αντικατέστησε την πρώτη απόφαση. Ως εκ τούτου, η τελευταία αυτή απόφαση κατέστη (ενδεχομένως) απρόσβλητη και αμετάκλητη. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τούτο είχε ως συνέπεια την απώλεια του έννομου συμφέροντος της Nemea Bank και αποφάσισε την κατάργηση της δίκης επί του αιτήματος της τράπεζας αυτής για ακύρωση της πρώτης απόφασης, επειδή η δεύτερη απόφαση την αντικατέστησε αναδρομικά. Σε περίπτωση που η νομική εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ευσταθεί, δεν θα είναι πλέον εν προκειμένω δυνατός, τουλάχιστον στο πλαίσιο διαδικασίας προσφυγής ακυρώσεως, ο έλεγχος της νομιμότητας της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας.

4. Ως εκ τούτου, η παρούσα διαδικασία εγείρει θεμελιώδη ζητήματα σχετικά με την αποτελεσματική δικαστική προστασία κατά των πράξεων των θεσμικών και λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης σε σχέση με τις οποίες το παράγωγο δίκαιο προβλέπει τη διεξαγωγή διαδικασίας διοικητικής επανεξέτασης ή προσφυγής πριν ή ταυτόχρονα με τη διεξαγωγή της ένδικης διαδικασίας προσφυγής. Τα δικαστήρια της Ένωσης έχουν ήδη αποφανθεί επανειλημμένως επί τέτοιων ρυθμίσεων του παράγωγου δικαίου και επί της σχέσης τους με το άρθρο 263 ΣΛΕΕ [6]. Ωστόσο, μέχρι τούδε, δεν υφίσταται συνεκτική και καθολικού χαρακτήρα αποσαφήνιση της σχέσης αυτής, η οποία να έχει εφαρμογή σε όλες τις εσωτερικές διοικητικές διαδικασίες επανεξέτασης ή προσφυγής. Ειδικότερα, πρέπει να αποτραπεί το ενδεχόμενο οι εν λόγω διαδικασίες, αντί να βελτιώνουν την έννομη προστασία, να δημιουργούν εν τέλει κενά προστασίας. Τούτο θα ήταν ασυμβίβαστο προς το θεμελιώδες δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας που προβλέπεται στο άρθρο 47, πρώτο εδάφιο, του Χάρτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) καθώς και προς το άρθρο 263 ΣΛΕΕ.

5. Στις παρούσες προτάσεις εξετάζεται πρωτίστως το ζήτημα της αμφισβητούμενης κατάργησης της δίκης επί του αιτήματος ακύρωσης, λόγω της προβαλλόμενης απώλειας του έννομου συμφέροντος της Nemea Bank, το οποίο ζήτημα αποτελεί αντικείμενο του πρώτου λόγου

[4] Κανονισμός του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 2013, για την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ 2013, L 287, σ. 63).

[5] ECB/SSM/2017 – 213800JENPXTUY75VS 07/2.

[6] Τα νομικά ζητήματα που πρέπει να εξεταστούν στην υπό κρίση υπόθεση ανέκυψαν επίσης, εν μέρει, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, Versobank κατά ΕΚΤ (C-803/21 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2023:630). Ωστόσο, στην εν λόγω υπόθεση, η θιγόμενη τράπεζα είχε προσβάλει και τη δεύτερη απόφαση, νομότυπα και εμπρόθεσμα, ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Όσον αφορά μια παρόμοια περίπτωση, βλ. την αμετάκλητη απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2022, BNetzA κατά ACER (T-631/19, EU:T:2022:509, σκέψεις 16 έως 28). Βλ., επίσης, αποφάσεις της 25ης Ιουνίου 2020, SATCEN κατά KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492, σκέψεις 58 επ.), και της 27ης Απριλίου 2016, European Dynamics Luxembourg κ.λπ. κατά EUIPO (T-556/11, EU:T:2016:248) (ομοίως αμετάκλητες).

αναιρέσεως. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο συνταχθεί με την πρότασή μου όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να αποφανθεί επί του λόγου αναιρέσεως αυτού και αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη λόγω διατήρησης του έννομου συμφέροντος της Nemea Bank, θα παρέλκει η εξέταση του δεύτερου και του τρίτου λόγου αναιρέσεως, που αφορούν την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας[7], δεδομένου ότι οι λόγοι αυτοί βάλλουν ομοίως κατά της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου περί κατάργησης της δίκης.

II. Το νομικό πλαίσιο

6. Η αιτιολογική σκέψη 64 του κανονισμού 1024/2013 έχει, μεταξύ άλλων, ως εξής:

«Η ΕΚΤ θα πρέπει να παρέχει στα φυσικά και νομικά πρόσωπα τη δυνατότητα να ζητούν την επανεξέταση των αποφάσεων που λαμβάνονται δυνάμει των εξουσιών που της ανατίθενται από τον παρόντα κανονισμό και των οποίων είναι αποδέκτες, ή που τα αφορούν άμεσα και ατομικά. Το πεδίο εφαρμογής της επανεξέτασης πρέπει να αφορά τη διαδικαστική και ουσιαστική συμμόρφωση αυτών των αποφάσεων με τον παρόντα κανονισμό στα πλαίσια του περιθωρίου διακριτικής ευχέρειας που παρέχεται στην ΕΚΤ να αποφασίζει σχετικά με τη σκοπιμότητα λήψης αυτών των αποφάσεων. Για το σκοπό αυτό και για λόγους διαδικαστικής οικονομίας η ΕΚΤ θα πρέπει να συγκροτήσει [διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης] που θα εκτελεί αυτήν την εσωτερική επανεξέταση. […] Η διαδικασία επανεξέτασης πρέπει να παρέχει στο [εποπτικό] συμβούλιο τη δυνατότητα να επανεξετάζει με ενδεδειγμένο τρόπο το προηγούμενο σχέδιο απόφασής του.»

7. Υπό τον τίτλο «Καθήκοντα που ανατίθενται στην ΕΚΤ», το άρθρο 4 του εν λόγω κανονισμού ορίζει στην παράγραφο 1, στοιχείο α′, τα εξής:

«Στο πλαίσιο του άρθρου 6, η ΕΚΤ, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα να εκτελεί, για σκοπούς προληπτικής εποπτείας, τα κατωτέρω καθήκοντα όσον αφορά όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στα συμμετέχοντα κράτη μέλη:

α) Να χορηγεί άδεια λειτουργίας σε πιστωτικά ιδρύματα και να ανακαλεί την άδεια αυτή υπό την προϋπόθεση των διατάξεων του άρθρου 14 […]».

8. Το άρθρο 14, παράγραφος 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Σε περίπτωση που η εθνική αρμόδια αρχή, η οποία έχει προτείνει τη χορήγηση άδειας λειτουργίας σύμφωνα με την παράγραφο 1, κρίνει ότι η άδεια λειτουργίας πρέπει να ανακληθεί σύμφωνα με τη σχετική εθνική νομοθεσία, υποβάλλει εν προκειμένω σχετική πρόταση στην ΕΚΤ. Στην περίπτωση αυτή, η ΕΚΤ λαμβάνει απόφαση για την προτεινόμενη ανάκληση λαμβάνοντας πλήρως υπόψη την αιτιολόγηση της ανάκλησης που προέβαλε η εθνική αρμόδια αρχή.»

9. Το άρθρο 24 του κανονισμού 1024/2013, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης», προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«1. Η ΕΚΤ θα συστήσει [διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης] με καθήκον την εσωτερική διοικητική επανεξέταση των αποφάσεων που λαμβάνονται από την ΕΚΤ κατά την άσκηση των εξουσιών οι οποίες της ανατίθενται δυνάμει του παρόντος κανονισμού ύστερα από αίτημα επανεξέτασης που υποβάλλεται σύμφωνα με την παράγραφο 5. Το πεδίο της εσωτερικής

[7] Βλ., συναφώς, τις προτάσεις μου στις υποθέσεις Pilatus Bank κατά ΕΚΤ (C-750/21 P και C-256/22 P, EU:C:2023:431, σημεία 59 επ.).

διοικητικής επανεξέτασης αφορά τη διαδικαστική και ουσιαστική συμμόρφωση της απόφασης προς τον παρόντα κανονισμό.

[…]

5. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δύναται, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, να ζητήσει επανεξέταση απόφασης της ΕΚΤ δυνάμει του παρόντος κανονισμού η οποία του απευθύνεται ή το αφορά άμεσα και μεμονωμένα. Δεν γίνεται δεκτό αίτημα επανεξέτασης που αφορά απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου κατά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 7.

6. Κάθε αίτημα επανεξέτασης υποβάλλεται εγγράφως στην ΕΚΤ, μαζί με το υπόμνημα που εκθέτει τους λόγους, εντός ενός μηνός από την κοινοποίηση της απόφασης στο πρόσωπο που ζητά την επανεξέταση ή, ελλείψει κοινοποίησης, από την ημέρα που ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση της εν λόγω απόφασης, ανάλογα με την περίπτωση.

7. Αφού αποφανθεί όσον αφορά το παραδεκτό της επανεξέτασης, το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης γνωμοδοτεί εντός περιόδου ανάλογης με το επείγον του θέματος και το πολύ εντός δύο μηνών από την παραλαβή της αίτησης και την παραπέμπει στο εποπτικό συμβούλιο για προετοιμασία νέου σχεδίου απόφασης. Το εποπτικό συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τη γνώμη του διοικητικού συμβουλίου επανεξέτασης και υποβάλλει τάχιστα νέο σχέδιο απόφασης στο Διοικητικό Συμβούλιο. Το νέο σχέδιο απόφασης καταργεί την αρχική απόφαση, την αντικαθιστά με απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου ή την αντικαθιστά με τροποποιημένη απόφαση. Το νέο σχέδιο απόφασης θεωρείται εγκριθέν εκτός αν το Διοικητικό Συμβούλιο εκφράσει αντίρρηση εντός ανώτατου χρονικού διαστήματος δέκα εργάσιμων ημερών.

8. Το αίτημα επανεξέτασης σύμφωνα με την παράγραφο 5 δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Ωστόσο, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αναστείλει την εφαρμογή της προσβαλλόμενης απόφασης, κατόπιν πρότασης του διοικητικού συμβουλίου επανεξέτασης, εάν κρίνει ότι το απαιτούν οι περιστάσεις.

9. Η γνωμοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου επανεξέτασης, το νέο σχέδιο απόφασης του εποπτικού συμβουλίου και η απόφαση που εκδόθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο σύμφωνα με το παρόν άρθρο αιτιολογούνται και κοινοποιούνται στα μέρη.

[…]

11. Το παρόν άρθρο δεν θίγει το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις Συνθήκες.»

III. Τα πραγματικά περιστατικά και η επίδικη απόφαση της ΕΚΤ

10. Τα πραγματικά περιστατικά και η επίδικη απόφαση της ΕΚΤ περιγράφονται στις σκέψεις 1 έως 8 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης και μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

11. Η πέμπτη πρωτοδίκως προσφεύγουσα-ενάγουσα και αναιρεσείουσα, ήτοι η Nemea Bank, είναι ένα λιγότερο σημαντικό πιστωτικό ίδρυμα με έδρα τη Μάλτα, το οποίο υπόκειται στην άμεση προληπτική εποπτεία της Malta Financial Services Authority (MFSA, μαλτέζικης αρχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών). Η τρίτη και η τέταρτη πρωτοδίκως προσφεύγουσα-ενάγουσα, ήτοι η Nemea plc και η Nevestor SA, είναι άμεσοι μέτοχοι της Nemea Bank. Ο πρώτος και ο

δεύτερος πρωτοδίκως προσφεύγων-ενάγων, ήτοι ο H. Niemelä και ο L. Lehto, είναι, λόγω της συμμετοχής τους στην τρίτη και στην τέταρτη προσφεύγουσα-ενάγουσα, μόνον έμμεσοι μέτοχοι της Nemea Bank, καθώς και μέλη του διοικητικού συμβουλίου της.

12. Μετά τη διατύπωση γνώμης από την εθνική αρχή εξυγίανσης, η MFSA διαβίβασε στην ΕΚΤ στις 25 Ιανουαρίου 2017 πρόταση ανάκλησης της άδειας λειτουργίας της Nemea Bank.

13. Στις 13 Μαρτίου 2017 το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ ενέκρινε σχέδιο απόφασης ανάκλησης της άδειας λειτουργίας και κάλεσε τη Nemea Bank να υποβάλει τις παρατηρήσεις της εντός προθεσμίας τριών ημερών. Η Nemea Bank υπέβαλε πράγματι παρατηρήσεις στις 15 Μαρτίου 2017.

14. Στις 23 Μαρτίου 2017 η ΕΚΤ εξέδωσε την επίδικη απόφασή της σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', και το άρθρο 14, παράγραφος 5, του κανονισμού 1024/2013.

15. Στις 22 Απριλίου 2022 η Nemea Bank και οι λοιποί πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες ζήτησαν, ενώπιον του διοικητικού συμβουλίου επανεξέτασης της ΕΚΤ, εσωτερική διοικητική επανεξέταση της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ, σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 5, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1024/2013.

16. Στις 22 Μαΐου 2017 οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες άσκησαν προσφυγή-αγωγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κατά της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ.

17. Στις 19 Ιουνίου 2017 το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης διατύπωσε γνώμη, προτείνοντας την αντικατάσταση της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ με απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου.

18. Στις 30 Ιουνίου 2017, σε συνέχεια της γνώμης που διατύπωσε το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης και βάσει πρότασης του εποπτικού συμβουλίου, το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ εξέδωσε τη δεύτερη απόφαση, η οποία, κατά το διατακτικό της, αντικαθιστά την αρχική απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 7, του κανονισμού 1024/2013.

19. Οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες παρέλειψαν να ασκήσουν, νομοτύπως και εμπροθέσμως, προσφυγή ακυρώσεως κατά της δεύτερης απόφασης.

IV. Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη

20. Ενόσω διεξαγόταν η εσωτερική διοικητική επανεξέταση, οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες άσκησαν, με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 22 Μαΐου 2017, προσφυγή-αγωγή κατά της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ (βλ. σημείο 16 των παρουσών προτάσεων). Η προσφυγή-αγωγή είχε ως αίτημα, αφενός, την ακύρωση της ανωτέρω απόφασης και, αφετέρου, την αποκατάσταση της ζημίας την οποία οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες ισχυρίζονται ότι υπέστησαν από την απόφαση αυτή.

21. Κατόπιν ένστασης απαραδέκτου την οποία άσκησε η ΕΚΤ, το Γενικό Δικαστήριο, με διάταξη της 13ης Ιουλίου 2018, επιφυλάχθηκε να εξετάσει την ένσταση μαζί με την ουσία της υπόθεσης, σύμφωνα με το άρθρο 130, παράγραφος 7, του Κανονισμού Διαδικασίας του.

22. Κατόπιν αίτησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο πρόεδρος του αρμόδιου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου, με απόφαση της 23ης Ιουλίου 2018, της επέτρεψε να παρέμβει υπέρ της ΕΚΤ.

23. Με απόφαση του προέδρου του αρμόδιου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου της 29ης Μαρτίου 2019, η διαδικασία ανεστάλη εν αναμονή της έκδοσης της απόφασης της 5ης Νοεμβρίου 2019, ΕΚΤ κ.λπ. κατά Trasta Komercbanka κ.λπ. (C-663/17 P, C-665/17 P και C-669/17 P, EU:C:2019:923). Μετά την επανάληψη της δίκης, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε να μη διεξαχθεί επ' ακροατηρίου συζήτηση, μολονότι αυτή είχε αρχικά προγραμματιστεί και στη συνέχεια αναβλήθηκε. Αντιθέτως, με μέτρο οργάνωσης της διαδικασίας της 2ας Ιουλίου 2021, το Γενικό Δικαστήριο κάλεσε τους διαδίκους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, μεταξύ άλλων, επί του ζητήματος αν, λαμβανομένης υπόψη της αντικατάστασης της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ από τη δεύτερη απόφαση, το ακυρωτικό αίτημα είχε καταστεί άνευ αντικειμένου, κατά την έννοια του άρθρου 131, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, και η δίκη έπρεπε να καταργηθεί επί του αιτήματος αυτού.

24. Με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, το Γενικό Δικαστήριο κατήργησε τη δίκη επί του αιτήματος ακύρωσης της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ, επειδή το εν λόγω αίτημα κατέστη άνευ αντικειμένου και επειδή εξέλιπε το έννομο συμφέρον των προσφευγόντων-εναγόντων (σημείο 1 του διατακτικού), και απέρριψε το αίτημα αποζημίωσης ως προδήλως απαράδεκτο (σημείο 2 του διατακτικού). Επιπλέον, καταδίκασε τους προσφεύγοντες-ενάγοντες και την ΕΚΤ στα δικαστικά τους έξοδα που σχετίζονταν με το ακυρωτικό αίτημα (σημείο 3 του διατακτικού) και καταδίκασε τους προσφεύγοντες-ενάγοντες στα δικαστικά τους έξοδα και στα έξοδα της ΕΚΤ που σχετίζονταν με το αίτημα αποζημίωσης (σημείο 4 του διατακτικού), καθώς και την Επιτροπή στα δικαστικά της έξοδα (σημείο 5 του διατακτικού).

25. Το Γενικό Δικαστήριο αιτιολόγησε την απόφασή του να καταργήσει τη δίκη επισημαίνοντας, κατ' ουσίαν, ότι η δεύτερη απόφαση, την οποία δεν προσέβαλαν οι προσφεύγοντες-ενάγοντες, αντικατέστησε την επίδικη απόφαση της ΕΚΤ αναδρομικά από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της και ότι, ως εκ τούτου, την εξαφάνισε πλήρως και ex tunc από την έννομη τάξη της Ένωσης, οπότε η ακύρωσή της διά της δικαστικής οδού δεν θα παρήγαγε πλέον περαιτέρω έννομα αποτελέσματα [8].

V. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των μετεχόντων στη διαδικασία

26. Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 7 Απριλίου 2022, η Nemea Bank άσκησε την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως.

27. Η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη,

– να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί με εντελώς διαφορετική σύνθεση και

[8] Σκέψεις 45 και 51 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης. Βλ., επίσης, το ανάλογο σκεπτικό του Γενικού Δικαστηρίου στην απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, Ukrselhosprom PCF και Versobank κατά ΕΚΤ (T-351/18 και T-584/18, EU:T:2021:669, σκέψεις 80 έως 92). Το σκεπτικό αυτό δεν αμφισβητήθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, Versobank κατά ΕΚΤ (C-803/21 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2023:630, σκέψεις 159 επ.) λόγω μη κρισιμότητας για την έκβαση της διαφοράς.

– να καταδικάσει την ΕΚΤ στα δικαστικά έξοδα.

28. Η ΕΚΤ ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και

– να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της ΕΚΤ.

29. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και

– να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

30. Το Δικαστήριο αποφάσισε να μη διεξαχθεί επ' ακροατηρίου συζήτηση, καθώς έκρινε, σύμφωνα με το άρθρο 76, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ότι έχει επαρκώς διαφωτιστεί ώστε να αποφανθεί επί της υπόθεσης.

VI. Εκτίμηση

A. Το αντικείμενο του πρώτου λόγου αναιρέσεως

31. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα προβάλλει παράβαση του άρθρου 263, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον κατήργησε τη δίκη επί του ακυρωτικού αιτήματος αντί να εκπληρώσει την υποχρέωση ελέγχου της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ. Κατά την αναιρεσείουσα, μόνον τα δικαστήρια της Ένωσης είναι αρμόδια, δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, να αποφαίνονται επί της νομιμότητας των πράξεων άλλων θεσμικών οργάνων της Ένωσης. Επομένως, το ex tunc αποτέλεσμα που κρίθηκε από το Γενικό Δικαστήριο ότι είχε η αντικατάσταση της πρώτης απόφασης από τη δεύτερη δεν συνάδει προς την ανωτέρω αρχή. Κατά την αναιρεσείουσα, τα αποτελέσματα της εν λόγω αντικατάστασης χωρίς δικαστικό έλεγχο νομιμότητας δεν μπορούν να εξομοιωθούν με τα αποτελέσματα ακυρωτικής απόφασης των δικαστηρίων της Ένωσης. Από την ημερομηνία έκδοσής της, η πρώτη απόφαση συνεχίζει απαράλλακτα να παράγει επαχθή έννομα αποτελέσματα έναντι της Nemea Bank, οπότε εξακολουθεί να υφίσταται συμφέρον για την ακύρωσή της.

32. Η ΕΚΤ αντιτείνει, μεταξύ άλλων, ότι οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες έπρεπε να είχαν επίσης προσβάλει τη δεύτερη απόφαση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Το διατακτικό της εν λόγω απόφασης, η οποία έχει πλέον καταστεί απρόσβλητη, διατάσσει την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της Nemea Bank. Επιπλέον, οι προσφεύγοντες-ενάγοντες μπορούσαν να ασκήσουν αγωγή αποζημίωσης και χωρίς να έχουν ασκήσει προηγουμένως προσφυγή ακυρώσεως.

33. Η Επιτροπή δεν βάλλει κατά του πρώτου λόγου αναιρέσεως.

34. Στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως, πρέπει να εξεταστεί, αφενός, αν, μετά την (προαιρετική) διενέργεια της εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης που προηγείται της έκδοσης δεύτερης απόφασης πανομοιότυπου περιεχομένου, η οποία αντικαθιστά την πρώτη απόφαση, η θιγόμενη τράπεζα δύναται να μην προσβάλει τη δεύτερη αυτή απόφαση ενώπιον του Γενικού

Δικαστηρίου, εφόσον έχει ήδη προηγουμένως προσβάλει την πρώτη απόφαση (υπό Β). Αφετέρου, πρέπει να διευκρινιστεί αν η έκδοση της δεύτερης απόφασης και η μη προσβολή της μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση τη διατήρηση του έννομου συμφέροντος της τράπεζας αυτής να προσβάλει την πρώτη απόφαση. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να εξεταστεί κυρίως αν η δεύτερη απόφαση αντικαθιστά την πρώτη απόφαση –όπως διαπίστωσε το Γενικό Δικαστήριο στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη– με αναδρομική ισχύ ή μόνο με ισχύ για το μέλλον (υπό Γ).

Β. Υποχρέωση άσκησης προσφυγής ακυρώσεως και κατά της δεύτερης απόφασης;

35. Η περιλαμβανόμενη στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη κρίση του Γενικού Δικαστηρίου ότι εξέλιπε το έννομο συμφέρον των πρωτοδίκως προσφευγόντων-εναγόντων να ασκήσουν προσφυγή κατά της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ θα είναι ορθή μόνον εφόσον αυτοί έπρεπε να ασκήσουν προσφυγή και κατά της δεύτερης απόφασης πανομοιότυπου περιεχομένου. Ωστόσο, η δεύτερη αυτή απόφαση θα μπορούσε ενδεχομένως να θεωρηθεί ως αμιγώς επαναληπτική ή επιβεβαιωτική πράξη, χωρίς αυτοτελή έννομα αποτελέσματα, η οποία ως εκ τούτου δεν μπορούσε να προσβληθεί παραδεκτώς.

36. Πρέπει, επομένως, να ερμηνευθούν οι ρυθμίσεις του άρθρου 24 του κανονισμού 1024/2013 υπό το πρίσμα του γράμματος, των σκοπών και της οικονομίας τους, ιδίως σε σχέση με το δικαίωμα άσκησης προσφυγής ακυρώσεως βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.

1. Προαιρετική διαδικασία εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης και δυνατότητα προσβολής της πρώτης ή της δεύτερης απόφασης

37. Βάσει του άρθρου 24, παράγραφοι 1 και 5, του κανονισμού 1024/2013, η διαδικασία εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης ενώπιον του διοικητικού συμβουλίου επανεξέτασης της ΕΚΤ μπορεί να διεξαχθεί μόνο κατόπιν αίτησης φυσικού ή νομικού προσώπου που είναι αποδέκτης απόφασης της ΕΚΤ ή που τέτοια απόφαση το αφορά άμεσα και ατομικά («μεμονωμένα») [9]. Επομένως, όπως συνέβη εν προκειμένω, μια τράπεζα μπορεί να ζητήσει από το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης να επανεξετάσει απόφαση της οποίας αποτελεί αποδέκτης και η οποία έχει ως αντικείμενο την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της. Η επανεξέταση εκτείνεται στη διαδικαστική και ουσιαστική συμμόρφωση της εν λόγω απόφασης με τον εν λόγω κανονισμό.

38. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η εσωτερική διοικητική επανεξέταση, αφενός, έχει *προαιρετικό* χαρακτήρα και, αφετέρου, αποβλέπει στην έννομη προστασία της θιγόμενης τράπεζας.

39. Συνεπώς, σε αντίθεση με τις εσωτερικές διαδικασίες επανεξέτασης ή διοικητικής προσφυγής κατά αποφάσεων πολλών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης, η διεξαγωγή της διαδικασίας εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης δεν αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού για την άσκηση προσφυγής ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 263, πέμπτο εδάφιο, ΣΛΕΕ [10].

[9] Βλ., επίσης, την παρόμοια διατύπωση της αιτιολογικής σκέψης 64 του κανονισμού 1024/2013.

[10] Βλ., ιδίως, τις διαδικασίες προσφυγής των αυτόνομων υπηρεσιών ή οργανισμών της Ένωσης που διαθέτουν τμήματα προσφυγών και απαριθμούνται στο άρθρο 58α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών, Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων και Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Αεροπορική Ασφάλεια).

40. Η νομοθετική τεχνική που επιλέχθηκε στο άρθρο 24 του κανονισμού 1024/2013 διαφέρει, συναφώς, ιδίως από εκείνη των άρθρων 28 και 29 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/942 για την ίδρυση Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER) [11], η οποία επίσης ερείδεται στο άρθρο 263, πέμπτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Το άρθρο 28 του εν λόγω κανονισμού ρυθμίζει μεν ένα παρόμοιο δικαίωμα προσφυγής των άμεσα και προσωπικά θιγόμενων φυσικών και νομικών προσώπων ενώπιον του συμβουλίου προσφυγών του ACER. Ωστόσο, κατά το άρθρο 29 του κανονισμού αυτού, «[η] άσκηση προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] για την ακύρωση απόφασης που εξέδωσε ο ACER σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό […] είναι δυνατή μόνον αφού εξαντληθούν οι διαδικασίες προσφυγής που αναφέρονται στο άρθρο 28 [του παρόντος κανονισμού]» [12].

41. Ο νομοθέτης της Ένωσης δεν θέσπισε αντίστοιχη ρύθμιση στο άρθρο 24 του κανονισμού 1024/2013 για την ΕΚΤ, η οποία αποτελεί αυτόνομο θεσμικό όργανο της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 1, ΣΕΕ. Αντιθέτως, το άρθρο 24, παράγραφος 11, του κανονισμού 1024/2013 προβλέπει ρητά ότι «[τ]ο παρόν άρθρο δεν θίγει το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις Συνθήκες», ήτοι, ειδικότερα, την άσκηση του δικαιώματος προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ.

42. Επομένως, τράπεζα της οποίας η άδεια λειτουργίας ανακαλείται με απόφαση της ΕΚΤ έχει, *κατ' αρχήν, το δικαίωμα επιλογής* είτε να προσβάλει την απόφαση αυτή απευθείας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου είτε, αντί για αυτό, να ζητήσει από την ΕΚΤ τη διεξαγωγή της διαδικασίας εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης, προκειμένου στη συνέχεια να προσβάλει δικαστικώς τη δεύτερη απόφαση της ΕΚΤ, είτε να πράξει και τα δύο.

43. Η δυνατότητα παραίτησης από το δικαίωμα άσκησης προσφυγής κατά της πρώτης απόφασης σε περίπτωση υποβολής αίτησης εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης επιβεβαιώνεται από το άρθρο 24, παράγραφος 7, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1024/2013. Βεβαίως, βάσει του άρθρου 24, παράγραφος 8, πρώτη περίοδος, του κανονισμού αυτού, η εν λόγω αίτηση δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα [13] ούτε μπορεί να αναστείλει την προθεσμία άσκησης προσφυγής του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Ωστόσο, μετά το πέρας της διαδικασίας επανεξέτασης, η ΕΚΤ *πρέπει* να εκδώσει δεύτερη απόφαση, η οποία είτε θα *καταργεί* είτε θα *αντικαθιστά* την πρώτη απόφαση. Επομένως, ακόμη και αν η πρώτη απόφαση έχει εν τω μεταξύ καταστεί απρόσβλητη δικαστικώς, η ΕΚΤ υποχρεούται να την καταργήσει ή να την αντικαταστήσει. Συνεπώς, η θιγόμενη από την ανάκληση της άδειας λειτουργίας τράπεζα μπορεί να αρκεστεί στην άσκηση προσφυγής κατά της δεύτερης απόφασης. Η απόφαση αυτή μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, εφόσον παράγει αυτοτελή έννομα αποτελέσματα (σημεία 47 επ. των παρουσών προτάσεων).

44. Αντιθέτως, δεν είναι σαφές αν, όπως εν προκειμένω, ακόμη και μετά την υποβολή αίτησης εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης, η θιγόμενη τράπεζα *πρέπει* να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κατά της ακολούθως εκδιδόμενης δεύτερης απόφασης,

[11] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, για την ίδρυση Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ΕΕ 2019, L 158, σ. 22).

[12] Βλ., συναφώς, την αμετάκλητη απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2022, BNetzA κατά ACER (T-631/19, EU:T:2022:509, σκέψεις 16 έως 28).

[13] Βάσει του άρθρου 278, πρώτη περίοδος, ΣΛΕΕ, ούτε η προσφυγή ακύρωσης κατά της πρώτης απόφασης θα είχε ανασταλτικό αποτέλεσμα. Συνεπώς, η πρώτη απόφαση παράγει κατά κανόνα τα έννομα αποτελέσματά της αμέσως μετά την κοινοποίησή της στον αποδέκτη, ανεξάρτητα από το αν προσβάλλεται δικαστικά, εκτός εάν οι προσφεύγοντες υποβάλουν επιτυχώς αίτηση αναστολής των εν λόγω εννόμων αποτελεσμάτων σύμφωνα με το άρθρο 278, δεύτερη περίοδος, ΣΛΕΕ ή το άρθρο 24, παράγραφος 8, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 1024/2013.

προκειμένου να αρθούν τα έννομα αποτελέσματα της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας, όταν η δεύτερη αυτή απόφαση έχει κατ' ουσίαν πανομοιότυπο περιεχόμενο με την πρώτη και η πρώτη απόφαση αποτελεί ήδη αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως την οποία έχει ασκήσει η τράπεζα.

45. Ούτε το άρθρο 24, παράγραφος 7, τρίτη περίοδος, του κανονισμού 1024/2013, κατά το οποίο η δεύτερη απόφαση «πανομοιότυπου περιεχομένου» που εκδίδεται μετά το πέρας της διαδικασίας εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης «αντικαθιστά» την πρώτη απόφαση, ούτε άλλες διατάξεις του κανονισμού αυτού παρέχουν σχετικές πληροφορίες. Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστούν ενδελεχέστερα τα πιθανά έννομα αποτελέσματα της δεύτερης αυτής απόφασης.

2. Υποχρέωση άσκησης προσφυγής κατά της δεύτερης απόφασης παρά την άσκηση προσφυγής κατά της πρώτης απόφασης;

46. Βεβαίως, η δεύτερη απόφαση πληροί, κατ' αρχήν, κατ' αναλογίαν προς την αρχική απόφαση, τις προϋποθέσεις για να θεωρηθεί ως απόφαση που είναι δεσμευτική έναντι του αποδέκτη της, κατά την έννοια του άρθρου 288, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Ωστόσο, δεν είναι σαφές αν, λόγω του αμιγώς επαναληπτικού ή επιβεβαιωτικού χαρακτήρα της, δύναται επίσης να παραγάγει αυτοτελή δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα έναντι της θιγόμενης τράπεζας, εφόσον η άδεια λειτουργίας της έχει ήδη ανακληθεί με την πρώτη απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου (υπό α). Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, θα πρέπει ενδεχομένως να θεωρηθεί ότι οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες παρέλειψαν να ασκήσουν εμπροθέσμως ένδικη προσφυγή κατά της δεύτερης απόφασης (υπό β). Σε περίπτωση, αντιθέτως, που η δεύτερη απόφαση θεωρηθεί ως αμιγώς επιβεβαιωτική νομική πράξη, η απόφαση αυτή δεν θα μπορούσε ούτως ή άλλως να προσβληθεί παραδεκτώς με προσφυγή ακυρώσεως (υπό γ).

α) Η δεύτερη απόφαση ως πράξη κατ' αρχήν δεκτική προσφυγής;

47. Μόνον οι πράξεις που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα και θίγουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική του κατάσταση, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ένδικης προσφυγής. Το κατά πόσον μια πράξη παράγει τέτοια αποτελέσματα και μπορεί συνεπώς να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα αντικειμενικά κριτήρια και το περιεχόμενό της. Προς τούτο, πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι περιστάσεις της έκδοσής της και οι εξουσίες του θεσμικού οργάνου που την εξέδωσε [14].

48. Λαμβανομένου υπόψη του προβλεπόμενου στο άρθρο 24, παράγραφος 7, τρίτη περίοδος, του κανονισμού 1024/2013 αποτελέσματος που έχει η δεύτερη απόφαση, ήτοι ότι αντικαθιστά την πρώτη απόφαση, φρονώ ότι δεν χωρεί αμφιβολία ότι η απόφαση αυτή παράγει αυτοτελή έννομα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, η ρητώς προβλεφθείσα από τον νομοθέτη της Ένωσης αντικατάσταση συνεπάγεται –ανεξάρτητα από το ζήτημα αν ισχύει αναδρομικά ή ex nunc (βλ. σημεία 66 επ. των παρουσών προτάσεων)– ότι εξακολουθούν να ισχύουν τα έννομα αποτελέσματα της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας, η οποία διατάχθηκε με την (αντικατασταθείσα) πρώτη απόφαση. Η δε πρώτη απόφαση, λόγω της αντικατάστασής της, μπορεί να παραγάγει τα εν λόγω έννομα αποτελέσματα το πολύ μέχρι την έναρξη ισχύος της

[14] Πρβλ. αποφάσεις της 3ης Ιουνίου 2021, Ουγγαρία κατά Κοινοβουλίου (C-650/18, EU:C:2021:426, σκέψεις 37 και 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), και της 12ης Ιουλίου 2022, Nord Stream 2 κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (C-348/20 P, EU:C:2022:548, σκέψεις 62 και 63). Βλ., επίσης, τις προτάσεις μου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις ΕΤΕπ κατά ClientEarth και Επιτροπή κατά ΕΤΕπ (C-212/21 P και C-223/21 P, EU:C:2022:1003, σημείο 47).

δεύτερης απόφασης, αλλά όχι πλέον για το μέλλον. Τούτο συνεπάγεται ουσιώδη μεταβολή της νομικής κατάστασης της θιγόμενης τράπεζας, έστω και αν το περιεχόμενο της πρώτης και της δεύτερης απόφασης είναι πανομοιότυπο.

49. Κατά συνέπεια, η δεύτερη απόφαση δύναται, κατ' αρχήν, να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως σύμφωνα με το άρθρο 263, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Επομένως, μπορεί να καταστεί απρόσβλητη μετά τη λήξη της προθεσμίας άσκησης προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

β) Παράλειψη άσκησης προσφυγής κατά της δεύτερης απόφασης

50. Ωστόσο, οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες παρέλειψαν να ασκήσουν νομότυπα και εμπρόθεσμα προσφυγή ακυρώσεως κατά της δεύτερης απόφασης[15]. Ως εκ τούτου, η απόφαση αυτή κατέστη απρόσβλητη και αμετάκλητη.

51. Τούτο δε διότι ούτε από τις διατάξεις του κανονισμού 1024/2013 ούτε από τη νομολογία προκύπτει ότι η προσφυγή ακυρώσεως κατά της πρώτης απόφασης εκτείνεται αυτοδικαίως και στη δεύτερη απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου, η οποία αντικατέστησε την πρώτη. Προς τούτο θα απαιτείτο, αντιθέτως, εμπρόθεσμη προσαρμογή των αιτημάτων του δικογράφου της προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο 86 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου ή άσκηση νέας προσφυγής[16]. Ωστόσο, η προθεσμία άσκησης της προσφυγής –η οποία, κατά πάγια νομολογία, είναι απαράβατη και δεν μπορεί να παραταθεί[17]– έχει παρέλθει εν προκειμένω. Ελλείψει τυχαίου συμβάντος ή ανωτέρας βίας κατά την έννοια του άρθρου 45, παράγραφος 2, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, δεν υπάρχει ούτε δυνατότητα επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση[18].

52. Βεβαίως, στο πλαίσιο της ανάκλησης και της αντικατάστασης πράξης, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι, προς εξασφάλιση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, το Γενικό Δικαστήριο θα μπορούσε να ερωτήσει την προσφεύγουσα αν επιθυμούσε να προσαρμόσει τα αιτήματά της, κατόπιν της έκδοσης της απόφασης που αντικατέστησε την πρώτη, και να τα στρέψει επίσης κατά της τελευταίας αυτής απόφασης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 86 του Κανονισμού

[15] Όπως προκύπτει από την απάντηση των πρωτοδίκως προσφευγόντων-εναγόντων στη γραπτή ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου που μνημονεύεται στο σημείο 23 των παρουσών προτάσεων, οι προσφεύγοντες-ενάγοντες είχαν υποβάλει, με άτυπο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς τη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, μια –ως εκ τούτου όχι νομότυπη– αίτηση ακυρώσεως της δεύτερης απόφασης, στην οποία όμως το Γενικό Δικαστήριο δεν απάντησε.

[16] Σε έννομες τάξεις όπως τη γερμανική, στις οποίες η δεύτερη απόφαση «απορροφά» τρόπον τινά την πρώτη απόφαση (βλ. υποσημείωση 32 των παρουσών προτάσεων), τούτο δεν ισχύει κατ' ανάγκη. Πολύ κατατοπιστική συναφώς είναι η απόφαση του Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου, Γερμανία) της 11ης Νοεμβρίου 2020 –8 C 22/19, Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht (NVwZ), 2021, σ. 564, με παρατηρήσεις του Alexander Milstein. Κατά την απόφαση αυτή, η προθεσμία άσκησης προσφυγής του άρθρου 74, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του Verwaltungsgerichtsordnung (κώδικα διοικητικής δικονομίας) (VwGO) πρέπει μεν, κατ' αρχήν, να τηρείται και σε περίπτωση τροποποίησης της προσφυγής λόγω της έκδοσης τροποποιητικής απόφασης που αντικαθιστά την αρχικώς προσβαλλόμενη απόφαση. Τούτο δε διότι, πλην των ειδικών διατάξεων του άρθρου 96, παράγραφος 1, του Sozialgesetzbuch (κώδικα κοινωνικής ασφάλισης) (SGG) και του άρθρου 68 του Finanzgerichtsordnung (κώδικα φορολογικής δικονομίας) (FGO), δεν υφίσταται τροποποίηση της προσφυγής εκ του νόμου, όταν η αρχική απόφαση συμπληρώνεται ή αντικαθίσταται από νέα απόφαση (σκέψεις 21 έως 23 της εν λόγω απόφασης). Ωστόσο, τούτο δεν ισχύει στην περίπτωση της συνεκτίμησης απόφασης που τροποποιεί ή αντικαθιστά την προσβαλλόμενη απόφαση, εάν τα κανονιστικά στοιχεία που εξακολουθούν να αμφισβητούνται μετά την τροποποίηση ή την αντικατάσταση είναι *αδιαίρετα* από απόψεως ουσιαστικού δικαίου. Εάν τούτο εφαρμοστεί στην (υπό κρίση) περίπτωση αντικατάστασης της πρώτης απόφασης από δεύτερη απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου, θα μπορούσε να θεωρηθεί, βάσει του γερμανικού δικαίου, ότι υφίσταται τέτοιος αδιαίρετος χαρακτήρας, με αποτέλεσμα να καταστεί περιττή η τήρηση της προθεσμίας άσκησης προσφυγής για την τροποποίηση της προσφυγής.

[17] Βλ. άρθρο 61, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου και άρθρο 52, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

[18] Βλ. διατάξεις της 16ης Νοεμβρίου 2010, Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert κατά Επιτροπής (C-73/10 P, EU:C:2010:684, σκέψη 41), και της 20ής Οκτωβρίου 2022, Mendes de Almeida κατά Συμβουλίου (C-576/21 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2022:826, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου[19]. Στην υπό κρίση υπόθεση, ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο δεν το έπραξε τούτο και ρώτησε τους διαδίκους μόνο μετά την παρέλευση της προθεσμίας άσκησης προσφυγής κατά της δεύτερης απόφασης αν εξακολουθούσε να υφίσταται το έννομο συμφέρον των πρωτοδίκως προσφευγόντων-εναγόντων να προσβάλουν την πρώτη απόφαση και αν έπρεπε, ενδεχομένως, να καταργηθεί η δίκη επί του ακυρωτικού αιτήματος.

53. Η εν λόγω προσέγγιση δύσκολα μπορεί να θεωρηθεί ότι συνάδει με την αρχή της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και με το καθήκον επιμέλειας και ενημέρωσης που υπέχει το Γενικό Δικαστήριο έναντι των διαδίκων[20]. Εντούτοις, η παράλειψη άσκησης προσφυγής κατά της δεύτερης απόφασης πρέπει, πρωτίστως, να καταλογιστεί στους εκπροσωπηθέντες από δικηγόρο πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες. Οι προσφεύγοντες-ενάγοντες κίνησαν, οικειοθελώς, τη διαδικασία εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης παράλληλα με την υποβολή του αιτήματος για ακύρωση της πρώτης απόφασης. Επομένως, ευλόγως αναμένεται ότι θα μπορούσαν να συλλέξουν τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με το νομικό καθεστώς και να προβούν στις αναγκαίες ενέργειες προκειμένου να διασφαλίσουν ότι η δεύτερη απόφαση δεν θα καθίστατο απρόσβλητη έναντι αυτών.

54. Συνεπώς, είναι σαφές ότι, τουλάχιστον όσον αφορά το χρονικό διάστημα που άρχεται κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της δεύτερης απόφασης, η αναιρεσείουσα δεν μπορεί πλέον να άρει την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της με την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά της απόφασης αυτής.

γ) Δεύτερη απόφαση ως επιβεβαιωτική πράξη μη δεκτική προσφυγής;

55. Φρονώ ότι από τη νομολογία σχετικά με το απαράδεκτο της άσκησης προσφυγής κατά των αμιγώς επιβεβαιωτικών πράξεων δεν συνάγεται διαφορετικό συμπέρασμα.

56. Κατά τη νομολογία αυτή, η προσφυγή κατά επιβεβαιωτικής πράξης είναι μεν απαράδεκτη όταν η πράξη αυτή δεν περιέχει κανένα νέο πραγματικό ή νομικό στοιχείο σε σχέση με την πράξη την οποία επιβεβαιώνει[21]. Ωστόσο, προϋπόθεση αποτελεί το να κατέστη η επιβεβαιούμενη πράξη απρόσβλητη έναντι του ενδιαφερομένου επειδή δεν προσβλήθηκε εμπροθέσμως με ένδικη προσφυγή. Συγκεκριμένα, για λόγους ασφάλειας δικαίου, πρέπει να αποφεύγεται το ενδεχόμενο η προσφυγή που στρέφεται κατά της επιβεβαιωτικής πράξης να καταστρατηγεί τη λήξασα προθεσμία άσκησης προσφυγής κατά της επιβεβαιούμενης πράξης και, ως εκ τούτου, να υπονομεύει τον απρόσβλητο χαρακτήρα της[22]. Στην προκειμένη περίπτωση, ωστόσο, οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες άσκησαν εγκαίρως προσφυγή κατά της πρώτης απόφασης, με αποτέλεσμα αυτή να μην καταστεί απρόσβλητη.

[19] Πρβλ. απόφαση της 31ης Μαΐου 2017, ΔΕΗ κατά Επιτροπής (C-228/16 P, EU:C:2017:409, σκέψη 42).

[20] Βλ., συναφώς, ήδη υποσημείωση 15 των παρουσών προτάσεων. Ωστόσο, στη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο επισημαίνει ότι οι εν λόγω προσφεύγοντες-ενάγοντες παραπονέθηκαν ότι δεν τους επισημάνθηκε από το δικαστήριο αυτό η ανάγκη άσκησης προσφυγής κατά της δεύτερης απόφασης. Σχετικά με παρόμοια περίπτωση φερόμενης μη νομότυπης υποβολής, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αίτησης τροποποίησης των αιτημάτων της προσφυγής, βλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2017, HX κατά Συμβουλίου (C-423/16 P, EU:C:2017:848, σκέψεις 18 επ.).

[21] Απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2019, International Management Group κατά Επιτροπής (C-183/17 P και C-184/17 P, EU:C:2019:78, σκέψη 67 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία)· ομοίως αποφάσεις της 3ης Απριλίου 2014, Επιτροπή κατά Ολλανδίας και ING Groep (C-224/12, EU:C:2014:213, σκέψη 69), και της 31ης Μαΐου 2017, ΔΕΗ κατά Επιτροπής (C-228/16 P, EU:C:2017:409, σκέψη 33).

[22] Πρβλ. απόφαση της 20ής Μαΐου 2021, Dickmanns κατά EUIPO (C-63/20 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2021:406, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

57. Επομένως, κατά της δεύτερης απόφασης πανομοιότυπου περιεχομένου χωρεί προσφυγή. Συγκεκριμένα, υπό τις δεδομένες περιστάσεις, ο προσφεύγων δικαιούται να προσβάλει είτε την επιβεβαιούμενη είτε την επιβεβαιωτική πράξη ή και τις δύο [23].

58. Συνεπώς, προκειμένου να αρθούν *πλήρως* τα έννομα αποτελέσματα της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας, οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες δεν μπορούσαν να αρκεστούν στην προσβολή μόνον της πρώτης απόφασης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

59. Ωστόσο, το επιχείρημα της ΕΚΤ ότι οι προσφεύγοντες-ενάγοντες έπρεπε να είχαν προσβάλει τη δεύτερη απόφαση, προκειμένου να δικαιολογήσουν τη διατήρηση του έννομου συμφέροντός τους να προσβάλουν και την πρώτη απόφαση, πρέπει να απορριφθεί. Βεβαίως, η δεύτερη απόφαση διατάσσει την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της αναιρεσείουσας, έχοντας πλέον καταστεί απρόσβλητη. Ωστόσο, τούτο δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι η αναιρεσείουσα παύει να έχει έννομο συμφέρον να ζητήσει την ακύρωση της πρώτης απόφασης. Τούτο δε διότι, αντιθέτως προς την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου, η πρώτη απόφαση θα μπορούσε να έχει επαχθή αποτελέσματα για την αναιρεσείουσα μέχρι την έναρξη ισχύος της δεύτερης απόφασης. Τούτο θα συνέβαινε αν η δεύτερη απόφαση αντικαθιστούσε την πρώτη απόφαση μόνον ex nunc. Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι εν προκειμένω δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση [24].

60. Ως εκ τούτου, θα εξετάσω στη συνέχεια αν, υπό το πρίσμα των ενδεχόμενων έννομων αποτελεσμάτων της πρώτης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση των προϋποθέσεων της απώλειας του εννόμου συμφέροντος.

Γ. Διατήρηση του έννομου συμφέροντος για άσκηση προσφυγής κατά της πρώτης απόφασης;

1. Κριτήρια διατήρησης του έννομου συμφέροντος

61. Κατά πάγια νομολογία, προσφυγή ακυρώσεως ασκούμενη από φυσικό ή νομικό πρόσωπο είναι παραδεκτή μόνο στον βαθμό κατά τον οποίο ο προσφεύγων έχει έννομο συμφέρον για την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης. Τέτοια περίπτωση συντρέχει αν η ακύρωση μπορεί να του προσπορίσει όφελος. Το εν λόγω έννομο συμφέρον πρέπει να διατηρείται ως ουσιώδης προϋπόθεση του παραδεκτού της προσφυγής μέχρι την έκδοση της δικαστικής απόφασης. Άλλως παρέλκει η έκδοση απόφασης [25].

62. Η επίδικη απόφαση της ΕΚΤ αντικαταστάθηκε βεβαίως από τη δεύτερη απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου, σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 7, τρίτη περίοδος, του κανονισμού 1024/2013. Ωστόσο, το έννομο συμφέρον ενός προσφεύγοντος δεν παύει κατ' ανάγκη να υφίσταται εάν η νομική πράξη την οποία προσέβαλε έπαυσε να παράγει αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Αντιθέτως, ο προσφεύγων μπορεί να εξακολουθεί να έχει έννομο συμφέρον για τη διαπίστωση της παρανομίας της πράξης αυτής

[23] Απόφαση της 31ης Μαΐου 2017, ΔΕΗ κατά Επιτροπής (C-228/16 P, EU:C:2017:409, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Παρεμπιπτόντως, τούτο θα ίσχυε ακόμη και στην περίπτωση που η πρώτη απόφαση είχε καταστεί απρόσβλητη ελλείψει εμπρόθεσμης άσκησης προσφυγής. Συγκεκριμένα, πριν από την έκδοση της δεύτερης απόφασης, το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης οφείλει, βάσει του άρθρου 24, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος, του κανονισμού 1024/2013, να επανεξετάσει την κατάσταση της θιγόμενης τράπεζας. Υπό τις περιστάσεις αυτές, χωρεί προσφυγή κατά της επιβεβαιωτικής πράξης· πρβλ. απόφαση της 20ής Μαΐου 2021, Dickmanns κατά EUIPO (C-63/20 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2021:406, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[24] Βλ. σκέψεις 45 και 51 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

[25] Πρβλ. απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Mory κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-33/14 P, EU:C:2015:609, σκέψεις 55 έως 58 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

κατά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο αυτή είχε εφαρμογή και παρήγαγε αποτελέσματα. Τέτοιο συμφέρον μπορεί να εξακολουθεί να υφίσταται, μεταξύ άλλων, ενόψει της ενδεχόμενης άσκησης αγωγής αποζημίωσης [26].

63. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν η επίδικη απόφαση της ΕΚΤ παρήγαγε επαχθή έννομα αποτελέσματα σε βάρος της αναιρεσείουσας μέχρι την έναρξη ισχύος της δεύτερης απόφασης (υπό 2). Τέλος, θα εξετάσω αν και σε ποιον βαθμό η ακύρωση της πρώτης απόφασης μπορεί να της προσπορίσει όφελος, ούτως ώστε να δικαιολογείται η διατήρηση του έννομου συμφέροντός της (υπό 3).

2. Ex tunc αποτέλεσμα της αντικατάστασης της πρώτης απόφασης από τη δεύτερη απόφαση;

64. Η αναιρεσείουσα μπορεί να συνεχίσει να επικαλείται έννομο συμφέρον να ασκήσει προσφυγή κατά της πρώτης απόφασης μόνον εφόσον η απόφαση αυτή παρήγαγε επαχθή έννομα αποτελέσματα σε βάρος της μέχρι την αντικατάστασή της από τη δεύτερη απόφαση.

65. Είναι σαφές ότι, όταν η επίδικη απόφαση της ΕΚΤ κοινοποιήθηκε στους πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες, είχε ως αποτέλεσμα την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της Nemea Bank με άμεση ισχύ.

66. Το δε ζήτημα αν και σε ποια έκταση η πρώτη απόφαση παρήγαγε έννομα αποτελέσματα μέχρι την έκδοση της δεύτερης απόφασης πανομοιότυπου περιεχομένου που την αντικατέστησε, σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 7, τρίτη περίοδος, του κανονισμού 1024/2013, εξαρτάται από τα έννομα αποτελέσματα της «αντικατάστασης» αυτής.

67. Η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου ότι η αντικατάσταση είχε αναδρομική ισχύ και ότι εξαφάνισε την πρώτη απόφαση από την έννομη τάξη της Ένωσης ex tunc, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των ακυρωτικών αποφάσεων βάσει του άρθρου 264, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, δεν ερείδεται ούτε στο γράμμα των διατάξεων του άρθρου 24 του κανονισμού 1024/2013 ούτε στους σκοπούς ή την οικονομία τους.

68. Το άρθρο 24, παράγραφος 7, τρίτη περίοδος, του κανονισμού 1024/2013 ορίζει απλώς ότι «[τ]ο νέο σχέδιο απόφασης καταργεί την αρχική απόφαση, την αντικαθιστά με απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου ή την αντικαθιστά με τροποποιημένη απόφαση». Συνεπώς, το γράμμα της διάταξης δεν υποδηλώνει *αναδρομική* αντικατάσταση ή τροποποίηση.

69. Επιπλέον, δεν φαίνεται εύλογο να πρέπει η δεύτερη απόφαση να έχει διαφορετικά διαχρονικά αποτελέσματα ανάλογα με το αν καταργεί την πρώτη απόφαση ή την αντικαθιστά, επιβεβαιώνοντας ή τροποποιώντας το περιεχόμενό της. Τούτο δε διότι ακόμη και η κατάργηση ή η τροποποιητική αντικατάσταση δεν θα μπορούσε να αναιρέσει το ήδη συντελεσθέν γεγονός της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας στην αρχική της μορφή, πόσο μάλλον τις αρνητικές συνέπειες της ανάκλησης αυτής για τη θιγόμενη τράπεζα, όπως ιδίως την απώλεια της εμπιστοσύνης των πελατών και των επενδυτών.

[26] Πρβλ. αποφάσεις της 7ης Νοεμβρίου 2018, BPC Lux 2 κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-544/17 P, EU:C:2018:880, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), και της 6ης Μαΐου 2021, Bayer CropScience και Bayer κατά Επιτροπής (C-499/18 P, EU:C:2021:367, σκέψη 40)· ομοίως, ήδη, απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Mory κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-33/14 P, EU:C:2015:609, σκέψεις 69 και 70).

70. Σε περίπτωση ex tunc αποτελέσματος, η θιγόμενη τράπεζα δεν θα μπορεί πλέον, ελλείψει έννομου συμφέροντος, να προσβάλει με προσφυγή ακυρώσεως τα ήδη επελθόντα σε βάρος της, σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, επαχθή έννομα αποτελέσματα της πρώτης απόφασης. Θα έχει στη διάθεσή της αποκλειστικά και μόνον την αγωγή αποζημίωσης, στο πλαίσιο της οποίας ο έλεγχος νομιμότητας υπόκειται σε αυστηρότερο κριτήριο [27]. Συγκεκριμένα, στο μέτρο που μια τράπεζα προτίθεται να αμφισβητήσει τα τροποποιηθέντα τμήματα της αντικατασταθείσας πρώτης απόφασης, προσφυγή ακυρώσεως που βάλλει αποκλειστικά κατά της τροποποιητικής δεύτερης απόφασης θα είναι αλυσιτελής. Ένα τέτοιο κενό ως προς τη δικαστική προστασία θα ήταν ασυμβίβαστο με τις απαιτήσεις του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας του άρθρου 47, πρώτο εδάφιο, του Χάρτη.

71. Επιπλέον, το άρθρο 24, παράγραφος 11, του κανονισμού 1024/2013 προβλέπει ότι «[το] παρόν άρθρο δεν θίγει το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις Συνθήκες». Όπως υποστηρίζει η αναιρεσείουσα, ο τελικός δεσμευτικός έλεγχος της νομιμότητας των αποφάσεων της ΕΚΤ για ανάκληση της άδειας λειτουργίας μιας τράπεζας ανατίθεται από το άρθρο 263 ΣΛΕΕ στα δικαστήρια της Ένωσης. Ωστόσο, αν η δεύτερη απόφαση είχε ex tunc αποτέλεσμα, η ΕΚΤ θα μπορούσε να περιορίζει τον δικαστικό έλεγχο της πρώτης απόφασης αντικαθιστώντας την. Τούτο θα αντέβαινε στην κεντρική ιδέα ότι η διαδικασία εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης αποβλέπει στην έννομη προστασία (βλ. σημεία 37 επ. των παρουσών προτάσεων). Επομένως, ελλείψει ρητής σχετικής διάταξης, πρέπει να γίνει δεκτό [28] ότι τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης είναι τα μόνα αρμόδια να ακυρώνουν *με αναδρομική ισχύ* την πρώτη απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 264, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ [29].

72. Συνεπώς, η αντικατάσταση που προβλέπεται στο άρθρο 24, παράγραφος 7, τρίτη περίοδος, του κανονισμού 1024/2013 δεν μπορεί παρά να έχει μόνον ex nunc αποτέλεσμα. Η πρώτη απόφαση δεν εξαλείφεται αναδρομικώς από την έννομη τάξη της Ένωσης με την έκδοση της δεύτερης απόφασης πανομοιότυπου περιεχομένου που την αντικαθιστά, αλλά απλώς επιβεβαιώνεται και, τρόπον τινά, «απορροφάται» από την απόφαση αυτήν, με ισχύ για το μέλλον.

73. Η νομοθετική αυτή τεχνική είναι ανάλογη με εκείνη του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου της Ένωσης η οποία αφορά την απόρριψη διοικητικής προσφυγής κατά βλαπτικής για τον υπάλληλο απόφασης του εργοδότη [30] και με εκείνη που αφορά την εξέταση των διοικητικών προσφυγών από το συμβούλιο προσφυγών του ACER (βλ. σημείο 40 των παρουσών προτάσεων) [31] –με τη διαφορά

[27] Ειδικότερα, λαμβανομένης υπόψη της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει η ΕΚΤ σε σχέση με την ανάκληση της άδειας λειτουργίας (βλ., συναφώς, τις προτάσεις μου στις υποθέσεις Pilatus Bank κατά ΕΚΤ, C-750/21 P και C-256/22 P, EU:C:2023:431, σημεία 106 επ.), η θιγόμενη τράπεζα θα πρέπει να αποδείξει «κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου της Ένωσης ο οποίος απονέμει δικαιώματα στους ιδιώτες»· βλ. αποφάσεις της 4ης Απριλίου 2017, Bürgerbeauftragter κατά Staelen (C-337/15 P, EU:C:2017:256, σκέψεις 31 επ.), της 27ης Απριλίου 2023, Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-549/21 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2023:340, σκέψη 113), και της 6ης Ιουλίου 2023, RQ κατά Συμβουλίου (C-7/22 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2023:541, σκέψεις 55 επ.).

[28] Αντιθέτως, τέτοια ρητή ρύθμιση περιλαμβάνεται στο άρθρο 27, παράγραφος 3, του τελωνειακού κώδικα [κανονισμός (ΕΕ) 952/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Οκτωβρίου 2013 για τη θέσπιση του ενωσιακού τελωνειακού κώδικα, ΕΕ 2013, L 269, σ. 1], το οποίο επιτρέπει την αναδρομική ανάκληση των αποφάσεων, ενώ η ανάκληση που προβλέπεται στο άρθρο 28 του κώδικα αυτού ισχύει μόνο για το μέλλον, καθώς και στις έννομες τάξεις των κρατών μελών. Για παράδειγμα, το γαλλικό άρθρο 240-1 του code des relations entre le public et l'administration (κώδικα σχέσεων μεταξύ του κοινού και της διοίκησης) διακρίνει ρητά μεταξύ, αφενός, της κατάργησης (abrogation) μιας νομικής πράξης για το μέλλον και, αφετέρου, της ανάκλησης (retrait) μιας νομικής πράξης αναδρομικά. Κατά το άρθρο 48, παράγραφος 1, και το άρθρο 49, παράγραφοι 1 έως 3, του Bundesverwaltungsverfahrensgesetz (ομοσπονδιακού νόμου περί διοικητικής διαδικασίας) (VwVfG), τόσο οι παράνομες όσο και οι νόμιμες διοικητικές πράξεις μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να ανακαλούνται είτε για το μέλλον είτε αναδρομικά.

[29] Ακόμη και σε άλλες περιπτώσεις, όπως στο πεδίο των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, το Δικαστήριο δεν έχει μέχρι τούδε δεχθεί τη δυνατότητα ανάκλησης απόφασης από την Επιτροπή *με αναδρομική ισχύ*· βλ. απόφαση της 31ης Μαΐου 2017, ΔΕΗ κατά Επιτροπής (C-228/16 P, EU:C:2017:409, σκέψεις 32 επ.). Η νομολογία του Δικαστηρίου την οποία μνημονεύει το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 50 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης προς στήριξη της –αντίθετης– άποψής του δεν ασκεί συναφώς επιρροή.

[30] Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 20ής Μαΐου 2021, Dickmanns κατά EUIPO (C-63/20 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2021:406, σκέψεις 29 επ.), και της 3ης Μαρτίου 2022, WV κατά ΕΥΕΔ (C-162/20 P, EU:C:2022:153).

[31] Βλ. άρθρα 28 και 29 του κανονισμού 2019/942.

ότι, σε αμφότερες τις περιπτώσεις αυτές, πριν από την άσκηση ένδικης προσφυγής πρέπει να διεξαχθεί διαδικασία διοικητικής προσφυγής–, καθώς και με εκείνη ορισμένων διοικητικών μέσων έννομης προστασίας στα κράτη μέλη [32].

74. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η δεύτερη απόφαση αντικατέστησε την πρώτη απόφαση και την εξαφάνισε από την έννομη τάξη της Ένωσης αναδρομικά, με αποτέλεσμα τυχόν ακυρωτική απόφαση να μην μπορεί πλέον να παραγάγει επιπλέον έννομα αποτελέσματα.

3. Διατήρηση του έννομου συμφέροντος για την άσκηση προσφυγής κατά της πρώτης απόφασης;

75. Θα εξετάσω ακολούθως, εν κατακλείδι, αν το Γενικό Δικαστήριο μπορούσε παρά ταύτα να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες δεν μπορούσαν πλέον να επικαλεστούν έννομο συμφέρον για την άσκηση προσφυγής κατά της πρώτης απόφασης.

76. Ωστόσο, κατά τη γνώμη μου, είναι προφανές ότι τέτοια περίπτωση δεν συντρέχει.

77. Αφενός, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ο έλεγχος της νομιμότητας της πρώτης απόφασης, στο πλαίσιο της προσφυγής που άσκησαν οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες, να συνεπαγόταν την ακύρωσή της. Τούτο όχι μόνο θα είχε ως αποτέλεσμα την αναδρομική ακύρωση της αρχικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 264, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, αλλά η ΕΚΤ θα όφειλε, επίσης, βάσει του άρθρου 266, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, «να [λάβει] τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της» ακυρωτικής απόφασης. Δεδομένου ότι η δεύτερη απόφαση έχει πανομοιότυπο περιεχόμενο με την πρώτη απόφαση, φρονώ μάλιστα ότι, κατόπιν τέτοιας ακύρωσης βάσει του άρθρου 266, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η ΕΚΤ θα ήταν υποχρεωμένη να ανακαλέσει τη δεύτερη απόφαση, η οποία πάσχει από τα ίδια νομικά ελαττώματα, ανεξάρτητα από τον απρόσβλητο χαρακτήρα της και την έλλειψη σχετικής νομικής βάσης στον κανονισμό 1024/2013, και να αποφανθεί εκ νέου επί της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας [33]. Κατά συνέπεια, η ακύρωση της πρώτης απόφασης μπορεί κάλλιστα να παραγάγει έννομα αποτελέσματα και να προσπορίσει όφελος στην αναιρεσείουσα.

[32] Βλ., για παράδειγμα, άρθρο 79, παράγραφος 1, σημείο 1, του γερμανικού Verwaltungsgerichtsordnung (κώδικα διοικητικής δικονομίας) (VwGO), κατά το οποίο αντικείμενο της προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον του Verwaltungsgericht (διοικητικού πρωτοδικείου, Γερμανία) αποτελεί η αρχική διοικητική πράξη, όπως διαμορφώνεται με την απόφαση επί της διοικητικής ένστασης. Ομοίως, το άρθρο 66, παράγραφος 4, του αυστριακού Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz 1991 (γενικού νόμου περί διοικητικής διαδικασίας του 1991) (AVG), κατά το οποίο η δευτεροβάθμια διοικητική αρχή αποφαίνεται η ίδια επί της ουσίας και έχει την εξουσία να αντικαθιστά τόσο την κρίση όσο και την αιτιολογία της κατώτερης διοικητικής αρχής με τη δική της κρίση και αιτιολογία, καθώς και να τροποποιεί παντοιοτρόπως την προσβαλλόμενη απόφαση.

[33] Σχετικά με τον εν γένει επιτρεπτό χαρακτήρα της ανάκλησης παράνομων πράξεων στο δίκαιο της Ένωσης, βλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Campos Sánchez-Bordona στην υπόθεση Repower κατά EUIPO (C-281/18 P, EU:C:2019:426, σημεία 28 επ. και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Στο σημείο 32, ο γενικός εισαγγελέας επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι πρέπει να γίνεται στάθμιση μεταξύ των αντικρουόμενων αρχών της ασφάλειας δικαίου και της νομιμότητας. Ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ο λόγος για τον οποίο θα έπρεπε η δεύτερη απόφαση, μετά την ακύρωση της πρώτης απόφασης πανομοιότυπου περιεχομένου, να διατηρηθεί σε ισχύ για λόγους ασφάλειας δικαίου. Σχετικά με τη δυνατότητα ανάκλησης των απρόσβλητων παράνομων διοικητικών πράξεων, βλ. επίσης, για παράδειγμα, το άρθρο 48 του ομοσπονδιακού Verwaltungsverfahrensgesetz (νόμου περί διοικητικής διαδικασίας, VwVfG).

78. Αφετέρου, κατά πάγια νομολογία, η διατήρηση του έννομου συμφέροντος μπορεί να βασίζεται στον αναγκαίο χαρακτήρα της ακυρωτικής απόφασης για την προετοιμασία αγωγής αποζημίωσης[34]. Κατά τη νομολογία αυτή, το ενδεχόμενο μελλοντικής άσκησης αγωγής αποζημίωσης αρκεί για τη θεμελίωση τέτοιου έννομου συμφέροντος, υπό τον όρο ότι το ενδεχόμενο αυτό δεν είναι εντελώς υποθετικό[35].

79. Βεβαίως, στην υπό κρίση υπόθεση, οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες υπέβαλαν ήδη, παράλληλα με το ακυρωτικό αίτημά τους, αίτημα αποζημίωσης. Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το εν λόγω αίτημα αποζημίωσης ως προδήλως απαράδεκτο, με το σκεπτικό ότι δεν πληρούνταν οι νομολογιακώς προβλεπόμενες τυπικές προϋποθέσεις. Ωστόσο, ανεξαρτήτως του κατά πόσον το Γενικό Δικαστήριο ορθώς συνήγαγε το ανωτέρω συμπέρασμα, ζήτημα το οποίο αποτελεί αντικείμενο του τέταρτου και του πέμπτου λόγου αναιρέσεως (βλ. σημεία 87 έως 89 των παρουσών προτάσεων), φαίνεται ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο η αναιρεσείουσα να υποβάλει νέο αίτημα αποζημίωσης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου λόγω του προβαλλόμενου παράνομου χαρακτήρα της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ. Τούτο είναι εύλογο καθώς η αναιρεσείουσα καταλογίζει το κύριο βλαπτικό αποτέλεσμα στην έκδοση της πρώτης απόφασης, με την οποία ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας με άμεση ισχύ, καθιστώντας αδύνατη την άσκηση της οικονομικής της δραστηριότητας από την ημερομηνία αυτή.

80. Επίσης, η άσκηση αγωγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου διέκοψε την πενταετή παραγραφή που προβλέπεται στο άρθρο 46, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την άσκηση αγωγής λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης, τουλάχιστον μέχρι την περάτωση της παρούσας αναιρετικής διαδικασίας. Συνεπώς, η άσκηση νέας αγωγής αποζημίωσης παραμένει δυνατή.

81. Κατά συνέπεια, η ακύρωση της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ θα προσπόριζε όφελος στην αναιρεσείουσα.

Δ. Ενδιάμεσο αποτέλεσμα επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

82. Από το σύνολο των προεκτεθέντων συνάγω το συμπέρασμα ότι η αναιρεσείουσα διατηρούσε έννομο συμφέρον για την άρση των άμεσων επαχθών έννομων αποτελεσμάτων της επίδικης απόφασης της ΕΚΤ, για την εκ μέρους της ΕΚΤ λήψη μέτρων κατόπιν της ακύρωσης, σύμφωνα με το άρθρο 266, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, και για την προετοιμασία αγωγής αποζημίωσης. Τούτο δεν ελήφθη υπόψη από το Γενικό Δικαστήριο. Επομένως, το δικαστήριο αυτό δεν έπρεπε να καταργήσει τη δίκη επί του αιτήματος ακύρωσης της εν λόγω απόφασης. Το γεγονός ότι οι πρωτοδίκως προσφεύγοντες-ενάγοντες δεν άσκησαν νομοτύπως και εμπροθέσμως προσφυγή ακυρώσεως κατά της δεύτερης απόφασης δεν ασκεί συναφώς επιρροή.

83. Συνεπώς, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτός και παρέλκει η εξέταση του δεύτερου και του τρίτου λόγου αναιρέσεως, οι οποίοι βάλλουν επίσης κατά της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου περί κατάργησης της δίκης, η οποία εκτίθεται στο σημείο 1 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης (σημεία 2 και 5 των παρουσών προτάσεων).

[34] Αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Mory κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-33/14 P, EU:C:2015:609, σκέψεις 69 και 70), της 7ης Νοεμβρίου 2018, BPC Lux 2 κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-544/17 P, EU:C:2018:880, σκέψη 42), και της 6ης Μαΐου 2021, Bayer CropScience και Bayer κατά Επιτροπής (C-499/18 P, EU:C:2021:367, σκέψη 40).

[35] Βλ. αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Mory κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-33/14 P, EU:C:2015:609, σκέψη 79), και της 7ης Νοεμβρίου 2018, BPC Lux 2 κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-544/17 P, EU:C:2018:880, σκέψη 43).

84. Επομένως, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου[36], προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της ουσίας επί του ακυρωτικού αιτήματος και επί των λόγων που προβλήθηκαν προς στήριξή του.

85. Ωστόσο, το αίτημα της αναιρεσείουσας για αναπομπή στο Γενικό Δικαστήριο με διαφορετική σύνθεση δεν μπορεί να γίνει δεκτό λόγω έλλειψης ενδείξεων μεροληψίας[37]. Η μνημονευθείσα στα σημεία 52 και 53 των παρουσών προτάσεων παράβαση του καθήκοντος επιμέλειας και ενημέρωσης το οποίο υπείχε το Γενικό Δικαστήριο έναντι των πρωτοδίκως προσφευγόντων-εναγόντων δεν αρκεί για να εγείρει σοβαρές αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία του δικαστηρίου αυτού και για να κλονίσει τη σχετική εμπιστοσύνη των πρωτοδίκως προσφευγόντων-εναγόντων[38].

86. Τέλος, η απόφαση για τα δικαστικά έξοδα που σχετίζονται με το ακυρωτικό αίτημα, η οποία εκτίθεται στο σημείο 3 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης, πρέπει να αναιρεθεί. Δεδομένου ότι το ζήτημα της κατάργησης της δίκης επί του ακυρωτικού αιτήματος αποτελεί διαχωρίσιμο σκέλος της διαφοράς, επί του οποίου πρέπει να εκδοθεί οριστική απόφαση, προτείνω να καταδικαστεί η ΕΚΤ, συναφώς, στα δικαστικά της έξοδα καθώς και στα δικαστικά έξοδα της αναιρεσείουσας.

Ε. Επί του τέταρτου και του πέμπτου λόγου αναιρέσεως σχετικά με το αίτημα αποζημίωσης

87. Όσον αφορά τον τέταρτο και τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως, αρκεί η επισήμανση ότι ορθώς το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα αποζημίωσης των πρωτοδίκως προσφευγόντων-εναγόντων ως προδήλως απαράδεκτο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 126 του Κανονισμού Διαδικασίας του[39].

88. Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς τις τυπικές προϋποθέσεις που πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να πληρούνται, το δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής που κατατέθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου περιλαμβάνει απλώς και μόνον ένα αίτημα αποζημίωσης ύψους 10 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο μάλιστα οι προσφεύγοντες-ενάγοντες αύξησαν με το υπόμνημα απαντήσεως στα 100 εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, όπως έκρινε το Γενικό Δικαστήριο[40] χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, το δικόγραφο αυτό δεν περιέχει επαρκή αιτιολογία, πόσο μάλλον αποδεικτικά στοιχεία περί πλήρωσης των σωρευτικών προϋποθέσεων για τη στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της ΕΚΤ, σύμφωνα με το άρθρο 340, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, όσον αφορά την κατά διακριτική ευχέρεια ληφθείσα απόφαση της ΕΚΤ να ανακαλέσει την άδεια λειτουργίας της Nemea Bank, ήτοι δεν περιέχει στοιχεία σχετικά με παρανομία συνιστάμενη σε κατάφωρη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος απονέμει δικαιώματα στους ιδιώτες, σχετικά με την έκταση της προβαλλόμενης ζημίας και σχετικά με την ύπαρξη αρκούντως άμεσης αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της εν λόγω παρανομίας και της ζημίας αυτής[41].

[36] Άρθρο 61 του Οργανισμού του Δικαστηρίου.

[37] Βλ. αποφάσεις της 1ης Ιουλίου 2008, Chronopost κατά UFEX κ.λπ. (C-341/06 P και C-342/06 P, EU:C:2008:375, σκέψεις 44 επ.), και της 19ης Φεβρουαρίου 2009, Gorostiaga Atxalandabaso κατά Κοινοβουλίου (C-308/07 P, EU:C:2009:103, σκέψεις 41 επ.).

[38] Πρβλ. απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Επανεξέταση Simpson κατά Συμβουλίου και HG κατά Επιτροπής (C-542/18 RX-II και C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[39] Σημείο 3 του διατακτικού και σκέψεις 59 επ. της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

[40] Σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλόμενης διάταξης.

[41] Πρβλ. απόφαση της 3ης Μαΐου 2018, EUIPO κατά European Dynamics Belgium κ.λπ. (C-376/16 P, EU:C:2018:299, σκέψεις 91 και 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία)· βλ., επίσης, τη μνημονευόμενη στην υποσημείωση 27 νομολογία.

89. Συνεπώς, ο τέταρτος και ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν ως προδήλως αβάσιμοι.

VII. Πρόταση

90. Προτείνω στο Δικαστήριο να δεχθεί τον πρώτο λόγο αναιρέσεως και να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη κατά το μέρος που καταργεί τη δίκη επί του ακυρωτικού αιτήματος και επιμερίζει τα σχετικά δικαστικά έξοδα μεταξύ της αναιρεσείουσας και της ΕΚΤ (σημεία 1 και 3 του διατακτικού), να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, και, εν πάση περιπτώσει, να καταδικάσει την ΕΚΤ στα δικαστικά έξοδα που σχετίζονται με την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου κατάργηση της δίκης επί του ακυρωτικού αιτήματος.